

การบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
Good Governance of Buddhist Scripture Schools, General Education,
in Bangkok, under the Jurisdiction of the National Office of Buddhism

พระธีรภรณ์ ปิเนนน
Phra Thiraporn Pinanan
สถาบันรัชต์ภาคย์
Rajapark Institute

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง ครูของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำนวน 155 คน ได้มาโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970 : 607) แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูล ความถี่ ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t (t- test) โดยหาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.20) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.24) รองลงมาคือ ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.23) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.16) ตามลำดับ
2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ทั้งโดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหาร, หลักธรรมาภิบาล, โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

Abstract

This research aims to study and compare the opinions of teachers on administration by good governance of Buddhist scripture schools, general education, in Bangkok, under the jurisdiction of the national office of Buddhism. Using sample teacher of Buddhist scripture schools, general education, in Bangkok, under the jurisdiction of the national office of Buddhism total 55 people. Obtained by determining the sample size from the table example size of Krejcie and Morgan (1970: 607) and perform Stratified Random Sampling and draw lots. The research instrument was a questionnaire, was a five-rating scale questionnaire. The information data were analyzed using frequency, percentage, standard deviation, t-test and One-Way ANOVA.

The research findings that

1. the opinions of teachers on administration by good governance of Buddhist scripture schools, general education, in Bangkok, under the jurisdiction of the national office of Buddhism as a whole aspect was in high level. ($\bar{x}$ = 4.20). Considering each aspect, found that it was found that the highest mean was the principle of transparency high level ($\bar{x}$ = 4.24). Followed by the value principle was in high level ($\bar{x}$ = 4.23) and the lowest average is the participatory principle at a high level.

2. The comparative results of comment of teacher on administration by good governance of Buddhist scripture schools, general education, in Bangkok, under the jurisdiction of the national office of Buddhism. Classified by sex, age and education level were found, teachers with different genders, ages and educational levels had opinions on the administration by good governance of Buddhist scripture schools, general education, in Bangkok, under the jurisdiction of the national office of Buddhism overall and each aspect was found not different.

Keywords: Administration, Good governance, Buddhist Scripture Schools General Education.

บทนำ

“หลักธรรมาภิบาล” เป็นหลักสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ สามารถยกระดับและสร้างความน่าเชื่อถือขององค์กรได้ในระดับสูง รวมถึงช่วยเพิ่มศักยภาพขององค์กรให้สอดคล้องกับทิศทางพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ อันนำไปสู่การพัฒนาที่มีความสุจริต โปร่งใสและเป็นธรรม สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถือเป็นหลักปรัชญาทางการปกครองและพัฒนาประเทศให้อยู่รอดรวมทั้งเป็นหลักปรัชญาทางการศึกษาด้วย

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขึ้นโดยวัด จัดให้มีการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยวัดทำการขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนไปยังสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถาบันศาสนาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 12 กำหนดว่า “นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง” โดยมีการบริหารจัดการภายใต้กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิ ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2548 และประกาศมหาเถรสมาคม ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2553 โดยโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่จัดตั้งขึ้นทุกแห่งจะต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำหรับหน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่ขออนุญาตจัดตั้ง โดยวัดในจังหวัดต่าง ๆ จะสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ส่วนโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่จัดตั้งขึ้นโดยวัดในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยมีพันธกิจสำคัญ คือ 1) จัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนาศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรม 2) พัฒนาระบบบริหารโรงเรียนให้เข้มแข็ง เป็นโรงเรียนคุณภาพมาตรฐานของไทยที่เป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และ 3) เผยแผ่และทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญงอกงาม และร่วมสร้างสังคมพุทธธรรมที่มีความเข้มแข็ง (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2553)

ปัจจุบัน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีจำนวน 10 โรงเรียน มีการบริหารจัดการ เหมือนกันกับโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้มีการนำหลักธรรมาภิบาล มาใช้บริหารโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด อีกทั้งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีสมรรถภาพหรือศักยภาพทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถ มีความรู้ ความเข้าใจในแนวทางการบริหารงานและการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสามารถพัฒนาโรงเรียนให้ขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล เป็นแนวปฏิบัติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549) และในการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ยังไม่เคยมีการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศมาพัฒนาระบบบริหารจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการทำวิจัยการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการบริหารโรงเรียน ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารหมายถึง องค์ประกอบที่มีการเชื่อมโยงกันตามหน้าที่หรือกระบวนการทางการบริหารที่ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การนำ และการควบคุม และจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร และหากพิจารณาองค์การในฐานะระบบ องค์กรจะประกอบด้วยระบบย่อยต่าง ๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์กันคือ ระบบย่อยเกี่ยวกับงาน และทรัพยากร ระบบย่อยด้านโครงสร้าง ระบบย่อยด้านคน และระบบย่อยด้านการบริหาร โดยระบบย่อยด้านการบริหาร ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย การวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การจัดองค์กร การดำเนินงาน และการควบคุม

กระบวนการบริหาร

วรากร สังข์วงษา (2553: 37) กล่าวว่า ในการจัดองค์การโดยทั่วไปนั้น จะมีกระบวนการในการบริหารเพื่อความสำเร็จ ซึ่งศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่น ๆ (2545: 131) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารจัดการโดยวัตถุประสงค์ (management by objectives process หรือ MBO process) ว่า มี 4 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดเป้าหมาย (setting goals) เป็นขั้นแรกซึ่งผู้บริหารระดับสูงจะกำหนด เป้าหมายและแผนทั้งหมดขององค์การ โดยทำงานร่วมกับผู้บริหารระดับกลางเพื่อพัฒนาเป้าหมายสำหรับฝ่ายหรือหน่วยงานที่เขาดำเนินการ ผู้บริหารระดับกลางจะทำงานร่วมกับผู้บริหารระดับต้น เพื่อกำหนดเป้าหมายสำหรับแผนหรือกลุ่ม

2. การวางแผนการปฏิบัติ (planning action) ในขั้นนี้ผู้บริหารจะพิจารณาว่าบุคคลและกลุ่มจะปฏิบัติอย่างไรจึงจะบรรลุเป้าหมาย โดยผู้บริหารจะต้องตัดสินใจเกี่ยวกับคำถาม 5 คำถาม คือ (1) ใครเป็นคนทำ (who) (2) ทำอะไร (what) (3) ทำเมื่อไร (when) (4) ทำที่ไหน (where) (5) ทำอย่างไร (how)

3. การปฏิบัติตามแผน (implementing plans) ผู้บริหารมีข้อผูกมัดที่จะต้องทำให้งานบรรลุเป้าหมายเฉพาะอย่าง และยอมรับแผนแล้ว ในขั้นที่ 3 นี้ ก็คือการปฏิบัติตามแผนเป็นการควบคุมการทำงานส่วนตัว ผู้บริหารก็จะปฏิบัติตามแผนของตนเองด้วยวิธีการเดียวกัน ส่วนประกอบของการควบคุมตัวเองจะทำให้เกิดความเชี่ยวชาญโดยการพัฒนาทักษะ ความเป็นมืออาชีพ และติดตามการปฏิบัติงาน

4. การทบทวนการปฏิบัติงาน (reviewing performance) เป็นขั้นสุดท้ายของกระบวนการ MBO ผู้บริหารจะทบทวนการปฏิบัติงานของบุคคลเป็นระยะโดยการควบคุมและประเมินผลว่าแผนมีการปฏิบัติบรรลุ

เป้าหมายของกลุ่ม และเป้าหมายของบุคคลหรือไม่ ในระหว่างการทำงานผู้บริหารและพนักงานจะวิเคราะห์อุปสรรคในการปฏิบัติ และวิธีการแก้ปัญหา และการปฏิบัติเพื่อหาแนวทางแก้ไขต่อไป

ไพโรจน์ พรหมสาส์น (2544: 24-25) ได้ให้ความหมายของ การบริหารจัดการที่ดี ว่า หมายถึง การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีมีประสิทธิภาพโดยให้ประชาชน องค์กรเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และสื่อมวลชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและติดตามประเมินผล การดำเนินงานเป็นการบริหารที่มีความเสมอภาคเป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้เพื่อนำไปสู่ความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์จากทุกฝ่ายในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

หลักธรรมาภิบาลกำหนดไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559 การนำแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 - 2559 ไปสู่การปฏิบัติมีแนวทางและกระบวนการสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553 : 31) ดังนี้

1. ให้ความสำคัญกับการติดตามความก้าวหน้าการประเมินผลสำเร็จและผลกระทบของการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและผลการพัฒนาการศึกษาในภาพรวม

2. กระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่กำหนดแนวทางการติดตามความก้าวหน้าการบริหารจัดการนำแผนพัฒนาการศึกษาสู่การปฏิบัติพัฒนาตัวชี้วัดความสำเร็จของการแปลงแผนฯ โดยนำวิธีการติดตามประเมินผลที่เหมาะสมมาใช้และประสานการติดตามประเมินผลกับคณะกรรมการระดับต่าง ๆ รวมทั้งดำเนินการติดตามประเมินผลกระทบการพัฒนาการศึกษาในภาพรวม

3. พัฒนาระบบการติดตามตรวจสอบประเมินผลและรายงานผลให้มีประสิทธิภาพรวดเร็วเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการทบทวนปรับปรุงการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพทันเหตุการณ์

4. เสริมสร้างกลไกการตรวจสอบของภาคประชาชนให้เข้มแข็งโดยสนับสนุนให้ภาคประชาชนรวมกลุ่มติดตามความก้าวหน้าตรวจสอบความโปร่งใสและความสำเร็จของโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตนรวมทั้งพัฒนาศักยภาพให้มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบโครงการต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและจัดทำข้อมูลเพื่อนำมาใช้ประกอบการตรวจสอบได้อย่างถูกต้องชัดเจน

5. สร้างการเชื่อมโยงโครงข่ายข้อมูลระหว่างหน่วยงาน

การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เป็นไปตามตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดหลักพื้นฐานการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ คือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า

สรุปได้ว่า หลักธรรมาภิบาลกับการศึกษา (Good Governance) การกระจายอำนาจการมีส่วนร่วมทางการศึกษา นับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ในการปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์แห่ง พ.ร.บ.การศึกษา พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพราะจะช่วยให้มีคณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และบริหารจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ อาทิการสร้างหลักสูตรอันเหมาะสมของท้องถิ่นที่ทันสมัย ทันโลก ผสมผสานกับภูมิปัญญาของท้องถิ่น สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชนทำให้เกิดการประหยัดการใช้ทรัพยากร ในด้านต่าง ๆ อาทิ ทรัพยากรบุคคล งบประมาณ เพราะทุกภาคส่วนร่วมพัฒนาโดยเข้ามามีส่วนร่วมใน

ความรับผิดชอบ เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ผลจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบมีผล
ทำให้การจัดการศึกษาในท้องถิ่นดีขึ้น

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร
สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2559 10 โรงเรียน จำนวน 260 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร
สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 155 คน ได้มาโดยการ
กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970: 607-610)
แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และจับสลาก โดยเทียบสัดส่วนตามจำนวนครูในโรงเรียน เทียบสัดส่วน $155/260$
 $= 0.60$ อัตราส่วน 1: 0.60 ได้กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น จำนวน 155 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหาร โดยหลัก
ธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนา
แห่งชาติ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาล ของโรงเรียนพระปริยัติ
ธรรมแผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งเป็นแบบสอบถาม แบบ
มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมโดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตจากสถาบันรัชต์ภาคย์เพื่อแจ้งขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลไปยังผู้บริหารโรงเรียน เพื่อ
แจ้งขอเก็บข้อมูล
2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามให้ครูตอบ
3. รับแบบสอบถามกลับคืนและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ซึ่งได้รับกลับคืน จำนวน 155
ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา ของผู้ตอบ
แบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ใน 6 ด้าน ดังนี้

1. หลักนิติธรรม

- 2.หลักคุณธรรม
- 3.หลักความโปร่งใส
- 4.หลักการมีส่วนร่วม
- 5.หลักความรับผิดชอบ
- 6.หลักความคุ้มค่า

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ความถี่และร้อยละ
2. วิเคราะห์การบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ใน 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวม และรายด้าน
3. นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ทางสถิติไปแปลผล
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำแนกตามเพศ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่า t (t -test) จำแนกตาม อายุ และระดับการศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)
5. ตรวจสอบสมมติฐานของการวิจัย โดยวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนของความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามความแตกต่างกันในด้านเพศ อายุ และระดับการศึกษา วิเคราะห์แตกต่างกันที่ $p < 0.05$

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยใช้ค่าที (t -test) และ F - test

ผลการวิจัย

ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา และต่ำสุด ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักความโปร่งใส

อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.24) รองลงมาคือ ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.23) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.16)

1. ด้านหลักนิติธรรม พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.17) เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา และต่ำสุด ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบด้วยความเป็นธรรมอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.24) รองลงมาคือ การเคารพสิทธิขั้นพื้นฐานที่ครูผู้สอนพึงได้จากรัฐบาลอย่างเสมอภาค อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.21) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนกับครูผู้สอนทุกคน เท่าเทียมกันอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.11)

2. ด้านหลักคุณธรรม พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.19) เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา และต่ำสุด ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การยึดความถูกต้องดีงามโดยให้ครูผู้สอนปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.38) รองลงมาคือ การสร้างเสริมคุณธรรมความซื่อสัตย์ จริงใจ มีระเบียบวินัย ขยัน อดทน ให้เกิดขึ้นสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.18) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การตัดสินใจขัดแย้งด้วยความเป็นธรรมทุกครั้ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.12)

3. ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.24) เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา และต่ำสุด ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปฏิบัติตามกฎหมาย ความโปร่งใส และตรวจสอบได้สม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33) รองลงมาคือ การช่วยแก้ปัญหาการทุจริตและคอร์รัปชันภายในสถานศึกษาได้สม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.29) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ยินดีให้ครูสามารถสอบถามข้อมูลการปฏิบัติงาน และอธิบายข้อข้องใจ ด้วยความเต็มใจทุกครั้ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.17)

4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.17) เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา และต่ำสุด ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.27) รองลงมาคือ การรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและปรับปรุงการทำงานบุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และแสดงความคิดเห็นของตนเองได้อย่างอิสระ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.23) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การส่งเสริมให้ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และนักเรียนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.09)

5. ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.21) เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา และต่ำสุด ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน สาธารณชน ชุมชน ผู้ปกครอง ครู และนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.37) รองลงมาคือ การกำหนดนโยบาย ด้านการประกันคุณภาพภายใน ตามหลักความรับผิดชอบของการจัดการศึกษาและรับการประเมินจาก สมศ. อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.35) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสื่อสารและทำความเข้าใจในเรื่องของแผนโดยรวมของ องค์การ ทุกฝ่ายอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.16)

6. ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ด้านหลักความ คุ้มค่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.23) เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา และต่ำสุด ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สามารถใช้วิธีการที่เหมาะสมในการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.32) รองลงมาคือ การใช้ทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่น เช่น เจ้าหน้าที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น มา ช่วยจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.27) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การศึกษาวิเคราะห์ ปัญหาการทำงาน และ แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยไม่เสียงบประมาณและเวลาโดยไม่จำเป็น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.12)

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำแนกตามเพศ อายุ และ ระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ทั้งโดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยรวม อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะเป็นความต้องการของครูทุกคน ในด้านหลักคุณธรรมในการบริหาร ทั้งหลักนิติธรรมที่ว่าด้วยเรื่องของกฎระเบียบหรือกฎหมายที่ถูกต้องในการ บริหารที่ผู้บริหารองค์กร หน่วยงาน รวมถึงสถานศึกษาจำเป็นต้องยึดถือในการบริหารงานบุคคล สอดคล้องกับ งานวิจัยของ รัตนาภรณ์ ส่งเสริม และสุวิมล โพธิ์กลิ่น (2558) ศึกษาการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่า ครูมีความคิดเห็น ต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เช่นเดียวกับพระสุทธิศักดิ์ สุภกิจใจ (2554) ได้วิจัยเรื่อง การบริหาร การศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อศึกษา การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี

พบว่า การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านและยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชชวัญ ภาคภูมิ (2547) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ทั้งภาพรวมและรายด้าน อยู่ใน ระดับมาก

นอกจากนี้แล้ว ยังเชื่อว่าการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารโรงเรียน ยังส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาด้วย ดังเช่น ศิรินารถ นันทวัฒน์กรมย์ (2547) ศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักธรรมาภิบาลอำเภอเมืองลำพูน พบว่า การบริหารงานด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ในภาพรวมมีการบริหารงานที่ผ่านระดับคุณภาพ การมีความตระหนักถึงความสำคัญจนถึงระดับคุณภาพการมีความพยายาม ส่วนการบริหารงานด้านงบประมาณ มีการบริหารที่ผ่านระดับคุณภาพ การบรรลุผลตามเกณฑ์ เมื่อพิจารณาการบริหารงานในแต่ละด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานที่ผ่านระดับคุณภาพ การมีความตระหนักถึงความสำคัญและระดับการมีความพยายามจนถึงระดับคุณภาพการบรรลุผลตามเกณฑ์

2. จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พบว่า ครูที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ทั้งโดยรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 หรือ อาจกล่าวได้ว่า ครูที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ทั้งโดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักคุณธรรมที่จำเป็นในการบริหารจัดการสำหรับทุก ๆ หน่วยงาน ทำให้ บุคลากรทุกคนที่มีความแตกต่างกัน ในด้านสถานภาพส่วนบุคคล ไม่ว่าจะเป็น เพศ อายุ หรือ ระดับการศึกษา ก็ล้วนแต่มีทัศนคติที่ดีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและคุ้มครองความสงบสุขสร้างคุณธรรมในการทำงาน จึงทำให้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ นพพล สุรนครินทร์ (2547) ได้วิจัยเรื่อง “การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวม อยู่ในเชิงบวก เมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีทัศนะต่อการนำหลักธรรมาภิบาล มาปรับใช้ใน อบต. ไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านขนาดของ อบต. และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของ อบต. แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจใน อบต.ไม่แตกต่างกัน และพบว่า สอดคล้องกับพระสุทธิศักดิ์ สุภกิจใจ (2554) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเลาขวัญ พบว่า การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี จำแนก

ตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามความคิดเห็นของครู ด้านเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอน และระดับชั้นที่สอนพบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาไม่แตกต่างกัน รวมทั้ง ยังสอดคล้องกับ รัตนารณ์ ส่งเสริม และสุวิมล โพธิ์กลิ่น (2558) ศึกษาการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและวุฒิการศึกษา ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการเผยแพร่ผลงานการวิจัยให้สถานศึกษาประเภทเดียวกัน คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรม ในกลุ่มอื่น เพื่อใช้เป็นแนวทางการบริหารและการศึกษาวิจัย
2. ควรมีการประชุมชี้แจงให้ครูได้ยึดหลักการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้วย ทั้งนี้รวมถึงการอบรมสั่งสอนในรายวิชาสังคมศึกษา และวัฒนธรรม
3. ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการสอดส่องความประพฤติของครูผู้บริหาร รวมทั้งการติดตามประเมินผลการใช้งบประมาณในการบริหารจัดการโดยยึดหลักความโปร่งใสอย่างเคร่งครัด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการโดยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในกลุ่มอื่น โดยอาจใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ
2. ควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิผล รวมทั้งหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการโดยหลักธรรมาภิบาล

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2549). *แนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์ ปรับแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐาน.
- นพพล สุรณัฏฐ์. (2547). *การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชน จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระสุทธิศักดิ์ สุภกิจโจ. (2554). *การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไพโรจน์ พรหมสาส์น. (2544). การบริหารจัดการที่ดี. *วารสารดำรงราชานุภาพ*. (พฤษภาคม-ธันวาคม 2543): 24 - 25.
- รัตนารักษ์ ส่งเสริม และสุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2558). *การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- รับขวัญ ภาคภูมิ. (2547). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาแพงเพชร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- วรกร สังข์วงษา. (2553). *ประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์การดำเนินงานผังเมือง : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา*. ดุษฎีนิพนธ์บัณฑิต, มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- ศิรินาถ นันทวัฒน์ภิรมย์. (2547). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลอำเภอเมืองลำพูน*. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สมชาย หิรัญกิตติ, ลัทธิกาล ศรีระมย์, ขวลิต, ประภาวนนท์, จิรศักดิ์ จิยะนันท์ และสุดา สุวรรณภิรมย์. (2545). *องค์การและการจัดการฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู*. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2553). *ประกาศเถรสมาคมว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2553*. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (เอกสารประกอบการประชุม).
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3): 607-610.